

nemških listov je doslej padlo za domovino 436 jezikoslovcev, 610 jih je pa bilo odlikovanih, med njimi dva z železnim križem prve vrste.

GOSPODARSKI POLOŽAJ AVSTRIJE.

Korespondenčni urad poroča: V izvoznem prometu monarhije je bila dosežena meseca oktobra vrednost 132.5 milijonov, izvoz pa je znašal 159.8 milijonov.

NARODNO GIBANJE UKRAJINCEV.

Korespondenčni urad poroča: »Turan« objavlja članek zastopnika komiteja ukrajinske Rusije, Melinskega, o narodno-svobodnem gibanju Ukrajincev. Članek konča z izjavo, da bo prvi poraz Rusije na ukrajinskih tleh znamenje za njih upor.

BOŽIČNA LADJA AMERIŠKIH OTROK.

Ameriški otroci so nabrali za pet milijonov dolarjev božičnih daril, ki so jih namenili otrokom evropskih vojakov. Ameriška ladja »Jason« je pripeljala ta darila te dni v angleški Plymouth. Angleži so ji priredili presrečen sprejem. Ko izkrca »Jason« darila, namenjena za angleško dečo, odpluje v Marseille, od tam v Ženevo, kjer izkrca darila za nemške in avstrijske otroke. V Solunu odda »Jason« svojo božičnico za rusko in srbsko dečo. Ameriški otroci so opremili ladjo s posebno zastavo, ki se nahaja na njej betlehemska zvezda z napisom »Kar storite enemu izmed najmanjših, to storite meni samemu«. — Čin ameriške deče zbudi gotovo po vsej Evropi čustva najmilejše simpatije.

DVA ZNAMENITA RUSA.

Iz Rima poročajo »Berliner Tagebl.«: V Galiciji je padel ruski Tolstojevac, knez Dimitrijev Hilkov. Ker nekdanji hotel kot častnik podpisati smrtno obsodbo proti nekemu upornemu vojaku, so ga poslali v pregnanstvo v Kavkaz. Soproga se je tedaj dala ločiti od njega, in knežev otroke so poslali v neko vojaško vzgojevališče. Ko je izbruhnila sedanja svetovna vojna, je prošil knez Hilkov, da bi ga zopet sprejeli v armado. Udeležil se je na čelu nekega kozackega polka številnih bitk, ostal je pa zvest nauku Tolstega: ne ubijaj! Sam ni oddal niti strela in ni nikdar potegnil sablje iz nožnice. Kneza je zadela krogla v glavo. — Neki odvetnik iz Nagyhalmos, ki je v Moskvi ujet, piše, da ga zdravijo v bolnišnici »Rdečega križa«. Poveljnik bolnišnice je slavniti pisatelj Maksim Gorki, ki ranjence damadan obiskuje.

ČASOPISJE ISLAMA.

Ob sedanjih vojevitih propagandi Islama časopisje mohamedanskega sveta gotovo igra veliko vlogo, zakaj za veliko maso njega spoznavalcev je tiskana beseda nekaj neizpodbitnega in se sprejema kot verski nauk, posebno pa, če kakor sedaj propovedujejo svetovno vojno. Zato bo zanimal vsakega kratek pregled muslimanskega časopisja današnjih dni. — Ob začetku tega stoletja je znašalo skupno število njega glasil kakih 200. Danes pa razpolaga Islam z nad 1000 časopisi. Največji napredek je v Turčiji in v Egiptu, kar si moremo razlagati že iz političnega razvoja teh dveh dežel. V Turčiji sta do leta 1851. izhajala šele dva časopisa v jeziku dežele; do revolucijskega leta (1908) se je moglo

pod avtorskim samovlastnim gospodstvom seveda komaj govoriti o svobodnem in hitrem razvoju turške žurnalistike. Ali kako hitro so nadomestili, kar je bilo zamujenega na tem polju, dokazuje presenetljiva pomnožitev v Turčiji izhajajočih časopisov v zadnjih letih. Njihovo število zaostaja malo za 400. Mladoturki razpolagajo z nekoliko odličnih glasil, ki jih čisto upotrebljajo kot javna glasila v oficijemnem smislu o novi uredbi stvari. — S povzdigo, ki meji že na čudovitost, se more ponašati tudi arabsko časopisje Egipta, ki njega važnosti v sedanjih kritičnih časih ne smemo podcenjevati, tem manj ker — z malimi izjemami — že, kar obstoje, goje več ali manj strastno sovraštvo proti tujim gospodarjem ob Nilu ali pa propovedujejo celo odkrit odpor. Najstrastnejša grozgejstva očitajo tujim tlačilcem. In od angleške strani so že opetovano opozarjali na velike nevarnosti, ki groze angleškemu gospodstvu v Egiptu od nebrzdanega arabskega časopisja, ako mu hitro in temeljito ne pristrižejo peruti.

DELO SLOVENSKEGA UČITELJSTVA ZA »RDEČI KRIŽ«.

Šola pri Sv. Bolfenku pri Središču 103 K; več učencev I. mestne deške ljudske šole v Ljubljani 1 K; šolska mladina v Mokronogu 23 K 24 vin.; šolsko vodstvo v Svibnem 12 K; šolska mladina v Škocijanu 51 K; veselica šolske mladine v Gor. polju pri Kanalu 54 K 30 vin.; šola na Pristavi (Štaj.) 129 K; šolsko vodstvo Drenov grič-Lesno brdo nabralo 260 K; učenci in učenke trirazrednice na Humu 19 K 69 v.; tovariša Franc Cvetko, nadučitelj v Vučji vesi in Karel Maurič, učitelj pri Sv. Križu, nabrala po nekaterih vaseh župnije Sv. Križ na Murskem polju 569 K 06 vin.; vodstvo šole v Otaležu nabralo 23 K 60 vin.; šolska veselica v Kobaridu 206 K; šola v Ločniku 32 K 80 vin.; zbirka šolskega vodstva v Knežaku 165 K 10 vin.; skupaj 1649 K 79 vin.

V zadnji številki izkazanih . . . K 9422:55
Danes izkazanih K 1649:79

Doslej nabranih K 11072:34
Prosimo nadaljnjih obvestil, oziroma izpopolnil dosedanjih izkazov!

VIKTOR BARON HEIN.

Umrli je na Dunaju sekcijski načelnik izven službe, Viktor baron Hein, bivši deželni predsednik vojvodine Kranjske. Pokojnik si je kot načelnik državne uprave na Kranjskem pridobil velikih zaslug za deželo, ki ji je ohranil svoje simpatije in svojo naklonjenost tudi kot sekcijski šef. Kot uradnik je bil vesten in strog, a nad vse pravičen in nepristranski. Dasi je bil drugega političnega mišljenja, kakor prebivalstvo v deželi, vendar je bilo za njegove vlade v državni službi na Kranjskem nastavljenih največ domačih sinov. Pokojnik je bil deželni šef v času, ko je zadela stolno mesto Ljubljano strahovita potresna katastrofa. Da se je Ljubljana razmeroma hitro dvignila iz razvalin in pepela, je nemala zasluga pokojnega barona Heina, ki je storil vse, da se zagotovi nesrečnemu mestu vsa potrebna državna pomoč. V priznanje njegovih velikih zaslug ga je mestni občinski svet izvolil za častnega meščana ljubljanskega.

Kot predsednik deželnega šolskega sveta je posvečal vso svojo skrb napredku in razvoju vsega šolstva na Kranjskem. Nasproti učiteljstvu je bil absolutno nepristranski. V njem je imelo učiteljstvo svojega odličnega pokrovitelja, resničnega prijatelja in zagovornika. Učiteljstvo je objektivno sodil po uspehih njegovega dela. Samo to je bilo zanj merodajno. Učiteljstvo ga je cenilo in spoštovalo.

Takisto so neprecenljive tudi zasluge, ki jih je baron Hein pridobil tudi za ostalo deželo kranjsko. Zato bo ostal svetel in trajen spomin baronu Heinu v srcih vsega kranjskega, pred vsem pa ljubljanskega prebivalstva, zato žaluje ob njegovem svežem grobu vsa Ljubljana, vsa dežela Kranjska.

Njegov pogreb se je vršil dne 9. t. m. Blagoslovljenju so prisostvovali: najvišji ceremonijski mojster knez Montenuovo s soprogo, min. predsednik grof Stürgkh, ministra Heinold in Burian, cesarski namestnik in predsednik najvišjega računskega dvora. — Cesar je poslal vdovi pokojnika sožalno brzojavko. Dalje so kondolirali: nadvojvoda Ludovik Viktor in nadvojvodinji Marija Terezija in Marija Annunziata.

JOSIP GUANIN.

Dne 3. decembra t. l. smo položili v grob prerano umrlega tov. Josipa Guanina, učitelja na Kalu.

Nastopil je komaj IV. leto službovanja. Bil je blag, skromen in delaven mož. Še mnogo bi bil koristil šolstvu, a neizprosna smrt mu je pretrgala mlado življenje. Spomladi se je prehladil v Strmcu, kjer je služboval in od tedaj ni bil več trden. Zdravil se je in varoval, pa vse ni nič pomagalo. V jeseni je imel nastopiti službo na Kalu-Koritnici, a ker je bila tamošnja šola od vojaštva zasedena in ni tam mogel poučevati, je bil poslan kot pomožni učitelj v Sočo.

Okolo 20. septembra je došel v Bovec, da bi se na domu pri skrbni mami nekoliko odpočil. Bil je že precej shujšan in hiral je vidno. Dne 29. ni mogel več vstati, in ker mu je le slabše prihajalo, se je mama potrudila, da je prijel sv. zakramente za umirajočega. Dne 1. decembra se je pa že raznesla novica, da blagega Pepija ni več.

Osupnjeni smo se povpraševali, kako je to mogoče, ko je še v soboto zvečer pomagal orglati v cerkvi.

Kako priljubljen je bil pokojnik, se je videlo na dan pogreba, ki se ga je udeležilo nenavadno obilo tržanov vseh stanov. Poleg učiteljstva iz celega okraja in šolske mladine so mu izkazali zadnjo čast tudi cenjeni gg. c. kr. uradniki od sodnije in davkarje ter več gospodov iz starejšinstva in celo gospoda iz Loga.

Poleg drugih so mu tovariši in bovska dekleta darovali krasna venca.

Še posebno se je potrudilo pevsko društvo in mu zapelo pretresujoči žalostinki v slovo.

Solznih oči smo se poslavljali od Tvojega groba, dragi Pepi, ter sočutno pomilovali ubogo osamelu mamo, ki ji je bilo s Teboj pokopano vse, kar je imela najdražjega na svetu.

Važna razsodba.

Deželni šolski svet štajerski je bil začel pred dvema letoma izdavat »Naredbeni List« in je že v svoji prvi številki razglasil, da so dolžni ta list sprejemati in plačevati vsi mestni in okrajni šolski sveti, krajni šolski sveti in šolska vodstva, ne da bi bilo potrebno se nanj posebe naročati. Tega mnenja pa niso hoteli biti krajni šolski sveti v Dobju pri Planini, v Celjski okolici ter v St. Jurju ob Južni železnici. Pritožili so se na naučno ministrstvo, češ, da bodo pač »Naredbeni List«, ker je tiskan tudi v slovenskem jeziku, sprejemali, toda ničesar zanj plačevali; zakaj v zakonu ni nikjer nobene določbe, da bi morali krajni šolski sveti, oziroma šole za priobčenje razglasov, ukazov in zakonov kaj plačevati. Naučno ministrstvo je pritožbe zavrnilo, na kar so se vsi trije krajni šolski sveti, ne da bi vedeli drug za drugega, pritožili na upravnem sodišču na Dunaju, ki je s svojo razsodbo z dne 3. novembra 1914, št. 8874, ministrski odlok kot nezakonit razveljavilo ter vsem trem pritožbam imenovanih krajin šolskih svetov ugodilo. Deželni šolski svet se bo moral odslej ravnati po tej razsodbi, t. j. on bo pač lahko tudi zaneprej vabil na naročbo proti naročnini, a siliti ne more nobene šole k plačevanju naročnine.

Tako se je ta zadeva po zaslugi imenovanih šolskih svetov spravila na zakoniti tir.

Izgovori.

I. B.
(Dalje.)

Odkritih sovražnikov se pač bojiš in ogiblješ, hinavskega zahrbtnega za zagovarjaš, neguješ in braniš na vse pretege. Pa preiščimo še malo obisti modrijanu, ki hoče nekako v božjo čast popivati. No, v svoji gorečnosti bi pač moral vedeti, da je alkohol vir vsem pregreham, vir vsega hudega in zlega. Pijanec in dober kristjan sta dva nezdružljiva pojma. Kdaj pa se napravi več neumnosti, kaznivih dejanj in greha, kakor v pijanosti? Saj vemo, da pijanec izgubi kritiko razuma, pogled na posledice in ozire na družbo. Statistika nam dokazuje, da se po raznih državah zgodi 50—80% kaznivih dejanj v pijanosti. Koliko pa ostane nekaznovanih, ker jih ni dosegla roka pravice. In da smo mi med prvimi, je prežalostna resnica, ki se ne da tajiti. Treba le malo pogledati, in vidi vsak, kdor hoče. Seveda, mi vidimo le druge narode,

koliko popijo. Nujna potreba pa je, da sami sebe pogledamo v ogledalo, da se pošteno umijemo madeža, ki nas tako kazi pred svetom.

Nevednost je najdražja reč v deželi, pravi pregovor. Resnica pa je, da ima baš v alkoholnem vprašanju še najvišjo ceno. Ljudje, ki so učeni, takorekoč na vsakem polju doma, so v tem oziru tako naivni, da strmiš. So li res tako nevedni? Da, žalostno, a resnično. Premnogi izobraženci ti pridejo s takim izgovorom, da ti zapre sapo. Pa ne morda, ker so povedali resnico, ki je ni moči ovreči, ampak takoj izprevidiš, da z rokavicami ne opraviš nič, s kolom pa nerad operiraš pri takih siromakih. Odkod pa ta nevednost? Ukoreninjena razvada. Strast po alkoholu jim brani izpregledati. Naravnost boji se, da bi ga kaj odvrnilo od tega nebeškega užitka. Bodi v listu ali knjigi kaj o alkoholu, tega kratkomalo ne čitajo; to jim je odveč, nepotrebno, prazna slama. Kdo bi to čital? To je le za gotove pusteže, nas to ne briga i. t. d. Boje se izpregledati. Mene to ne zadene, še nikoli me ni pijača premagala. Če mu govoriš, ti bo pritrjeval, češ, da je lepo, kdor se more držati. Nazadnje pa bo razodel svoj stari refren: No, tako-le malo v časih je pa le dobro. — To dobro jim je prešlo v kri in meso, zato je tako težko z njimi govoriti. Rod za rodom je ponavljal to laž, in sedaj pa bi ne bilo prav! Povsod gleda iz njega moderni napredek, tu pa je starokopiten kakor njegovi pradedje. Mnogi ti bo pritrjeval, odobral, da ga prej pustiš pri miru, da mu ne zbudi vesti, sicer pa si bo mislil svoje in svoje naredil, da le pride do njega. Drugi ti bo pritrjeval v srcu, teh je mnogo, a priznal ti ne bo, ker bi bilo to v nasprotju z njegovim ravnanjem. Da pa bi se odpovedal, nima moči, energije, je popolnoma suženj alkohola in raznih pivskih razvad. Smelo lahko trdim, da tu ni prav nikake razlike med preprostimi in učenimi ljudmi, da so vsi enako nevedni, da se vsi branijo izpregledati. Žalostno izpričevalo, a pošteno. Izkušnja nam kaže to vsak dan. Prav tako, kakor so tudi izjeme povsod. Kakor se branijo čitanja, tako se ogibljejo tudi predavanj. Resnica pač oči kolje. Zato gre le počasi naprej, a gre pa vendarle. Kakor vsaka ideja, mora tudi abstinenca prebiti tri dobe: v prvi novo idejo zaničujejo in pobijajo, v drugi začno o njej razmišljati, v tretji pa prodre na vsej črti. Le premnogo je še siromakov, ki še vedno tije v prvi dobi in zaman srebajo in cukajo — moč, da bi se povzpeli višje. He, bratci, živimo v dobi napredka...

Še eno o koleri. Nekako — smeli bi reči — dobro došel izgovor in povod k žganepitju je sedaj kolera. V ljudstvu je trdno ukoreninjeno mnenje, da alkohol odvrča nalezljive bolezni. V tem ga utrjujejo še razne reklame, ki se okorišajo z nevednostjo ljudstva. Dokazano pa je po odličnih učenjakih — strokovnjakih, da je temu prav narobe. Baš alkoholiki so do stopni nalezljivim in sploh vsem boleznim prejš, kakor zdržniki. Res, alkohol umori kolerične bacile, a uživati bi se moral čist, koncentriran in v toliki množini, da bi te umoril prej, kakor bi ti razkužil prebavila. Gotovo sloveči zdravnik ni rekel kar tja v en dan, da bi se moralo na gostilnice in žganjarnice napraviti sledeči napis:

Tu prodajajo kolero.

Naj podpremo svoje trditve še z nekaterimi številkami. Povsod operirajo z njimi, povsod so statistike suhoparne, a držijo pa le. Oglejmo si škodljivost alkohola na podlagi nekaterih števil! Gotovo se bo kdo izgovarjal, češ, zakaj le proti alkoholu toliko delajo in ne tudi proti kavi, čaju in zlasti proti tobaku. Res imajo tudi ti v sebi strupe, prav zato so tudi razvedljivi, a v primeri z alkoholom so pa vendar jako nedolžni. Jako dobro je, da so namesto bobove kave že močno uvedli žitno kavo. Tudi čaju so pričeli iskati nadomestila med domačimi rastlinami. Sicer žalostno, da nas je sila primorala k temu, ker je namreč uvoz tujega čaja zaprt; a mogoče bo imelo to tudi svojo dobro stran v tem, da se bodo ljudje poprijeli domačega čaja. Prostovoljno bi se ga ne bili, ker le tuje nekaj velja v naših očeh! Silno škodljiva je razvada, da otroke nalivejo s čajem. Ker brez ruma, žganja ali celo špirta seveda ni dober, vima nič v sebi! Potem pa tožijo, da otroci nemirno spe, da se premetavajo po postelji in celo kriče. Duše krščanske, zakaj se čudite? Z dvojnimi strupom ga mučiš, mu trpinčiš in ubijaš živce, pa naj bi bil miren! Zdravo, redilno mleko seveda prodajajo, da se dobi denar za čaj in alkohol. Ne vem, kako bi zadostno označil tako gospodarstvo. No, tobak je res popolnoma nepotrebna, škodljiva razvada ter je zlasti mladino odvrčati od kajenja. A vseh treh z alkoholom glede škodljivosti ne moremo primerjati. Je pač tako, da hočemo krivdo vedno zvaliti na druge, da

Štefališeta med kavinimi pijačami je Kathreinerjeva Kneippova sladna kava.

3 Kathreinerjeva se odlikuje in nedolžnega čista in ima sprito tega velikega rednega med ob popotni neizkušeni. S svojimi Kathreinerjevim solinom dobi Kathreinerjevo čisto in vendarle zdravo kavo.

2 **Pristna se dobiva povsod v zaprtih izvirnih zavojih s sliko župnika Kneippa.**

bi opravičili, oprali sami sebe. Namesto alkohola pa delajo tako njegovi oboževalci. Ako čez mero uživaš, ako se uničiš s kavo, čajem ali tobakom — sicer so ti slučajni silni redki — uničiš samo svojo osebo, škoduješ sebi samemu. Alkoholik pa škoduje poleg svoji osebi tudi svojemu potomstvu, svoji okolici, narodu, človeštvu. Ali si že kdaj čul ali čital, da so se fantje stegli, ker so pili kavo? Kmet je prišel na boben, ker je bil hud tobakar? Povsod, pri vsaki hudobiji, pri vsaki neumnosti ima nesrečni alkohol svoje kremle vmes. Ob še toliki gorečnosti in ljubezni do alkohola ne moreš tajiti, da je baš on — zlata, preljudba, nebeška kapljica — vir vsega zla, da je oboževani alkohol največje zlo za človeštvo. O škodljivosti na posamezne organe, na človeško zdravje sploh, kdaj pozneje; če še nisi izpregledal, da si bil prav takrat najbolj bolan, kadar si prejšnji dan in mogoče večer najbolj pil in kričal: Na zdravje! Ha, taka kapljica, zdravilo za dušne in telesne bolezni, pa še za srčne boli! Pa na zdravje! — Oglejmo si nekatere številke z ozirom na škodljivost potomstvu, alkoholizem in podedovanje duševnih bolezni!

Dr. Demme v Švici je preiskal potomstvo desetih rodovinj pijancev in desetih treznih rodovinj. Dobil je sledeče: Trezni so imeli 61 otrok, ki jih je od njih prerano umrlo zaradi slabosti 5, telesne napake so imeli 4, bebasti 2, zdravih potomcev 50, t. j. 82%. — Pijanci so imeli 57 otrok. Predčasno zaradi slabosti umrlo 12, pohabljenec 8, epilepsijo 13, pijancev z epilepsijo 5, gluhotoma 2, idiotov 8, zdravih potomcev 9, t. j. 15%. Menda te številke dovolj jasno in glasno govore, ne, kriče!

Zdravnik Legrain v Franciji je opazoval 215 rodovinj pijancev in dobil v tretjem kolenu 814 potomcev. Od teh 814 jih je predčasno umrlo 174, in sicer: prerani porod 37, pri porodu 16, v najnežnejši dobi 121. Idiotov, slaboumihih, telesno pohabljenih in duševno sploh abnormálnih 322. Na epilepsiji in histeriji je bolehalo 133 potomcev in 145 je bilo duševno bolnih. V potomstvu alkoholizma vdanik rodovinj ni bilo niti petina normalnih. — Charles Sullivan je preiskal v ječi v Liverpoolu 620 žen, ki so bile normalne, preden so se vdale pičaji. Teh 620 žen je porodilo 600 otrok, od katerih jih je umrlo do 2. leta 355, t. j. 59%, in sicer večinioma za krči. Od enakega števila treznih žen je umrlo do 2. leta samo 23,9%. Dokazali so, da čim bolj so se žene vdajale pičaji, tem večkrat so rodile mrtve otroke. Pogosto se pripeti, da sicer trezni roditelji dobe otroke, ki je bebast, kakaj spocet je bil v akutni pijanosti. Ako pregledamo institute za idiote, epileptike, za blazne in kazence, vidimo, da se da dognati, da prihaja do 60% teh nesrečnežev od roditeljev alkoholikov. Ni potreba, da sta oba, zadostuje, da je eden. Seveda ni alkoholizem edini vzrok duševnih bolezni, a eden glavnih je. Najrazličnejši zdravniki so prišli do prepričanja, da more alkoholizem ne samo pospeševati, ampak celo sam zase zaprijeti stopnjama degeneracije.

Stopnje degeneracije so sledeče:

1. Nervozni temperament, nevrastenija, nagnjenje k pitju.
2. Težje oblike živčnih bolezni, epilepsija, histerija, moralna slaboumnost.
3. Lažje duševne bolezni brez trajnega porušanja razuma, delirij, akutna blaznost, zločinski karakter, samomor, spolna perversnost.
4. Težke duševne bolezni, manija, melanholija, paraliza.
5. Velik duševni propad, slaboumnost od rojstva, idiotizem, duševna dementost. Rod umira zaradi slabosti, pohabljenosti in neplodnosti.

Ko bi se bilo izvršilo češ noč, bi pač debelo gledali, tako pa, ker se vrši polagoma, ostanemo hladni, češ, mora že tako biti. Ne, moralo bi biti drugače, a zaradi naše brezbržnosti, lahkomišelnosti je tako. No da, tako-le malo je pa le dobro, pa človek je vesel! Him, ne vem, kako pa bi bil vesel, ko bi odprl oči in hotel videti žalostne posledice? Imamo pač od alkohola motne, meglene oči!

Književnost.

Slovenska slovnica za obče ljudske šole. V treh stopnjah. Vaje iz slovnice, pravopisa in spisa za nižjo stopnjo. Spisal Josip Brinar. Velja vezana 40 vinarjev. — V cesarski-kraljevi zalogi šolskih knjig na Dunaju. 1914.

Slovenska slovnica za obče ljudske šole. V treh stopnjah. Vaje iz slovnice, pravopisa in spisa za srednjo stopnjo. Spisal Josip Brinar. Velja vezana 90 vinarjev. V c. kr. zalogi šolskih knjig na Dunaju. 1914.

Dobrodelni koncert, ki ga je priredila ljubljanska »Glasbena Matica« 2. decembra t. l. o šestinšestdesetletnici vladanja Nj. Velikanstva, je donesl čistih 732 kron 46 vin. Polovica te vsote se je izročila c. kr. deželni vladi na Kranjskem za ljubljansko podružnico »Rdečega križa«, polovica pa magistratu mesta Ljubljane za revne rodine v vojno poklicanih vojakov. Odbor imenovanega društva se zahvaljuje vsem, ki so podpirali to patriotično podjetje, prav iskreno.

Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani ima svoj letošnji občni zbor v ponedeljek, dne 28. t. m., ob 10. uri dopoldne v Učiteljski tiskarni v Ljubljani z dnevnim redom, kakor ga zahtevajo pravila. — Na mnogobrojno udeležbo vlijudno vabi odbor.

Kranjsko.

Slovensko deželno učiteljsko društvo ima svoj letošnji občni zbor v ponedeljek, dne 28. t. m., ob 9. uri zjutraj v Učiteljski tiskarni z običajnim dnevnim redom. — Obilne udeležbe pričakuje odbor.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj je v smislu V. okrožnice Zveze slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic poslalo Zvezinemu blagajniku v Dol znesek 21 K, ki ga je darovalo učiteljsko povodno izplačila plač dne 1. decembra 1914 za dopolnjeni sklad učiteljskih vojaških obitelji. Od posameznih šol so darovale: Sv. Miklavž 4 K 50 v, Velika Nedelja 4 K 30 v, Svetinje 4 K, Ormož-okolica 3 K 20 v, Sv. Tomaž 2 K 20 v, Sv. Lenart 1 K 80 v in Hum 1 K. Predsedništvo prosi, da se pobiranje 1. januarja ponovi.

Zveza slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem daje svojim včlanjenim društvom sledeče na znanje:

Na V. okrožnico Zveze v zadevi statistike učiteljskih vojaških rodovinj, se je do 6. decembra t. l. odzvalo le sledečih 9 učiteljskih društev:

1. Učiteljsko društvo za kozjanski okraj;
2. Učiteljsko društvo za šmarnsko-rogaški okraj;
3. Učiteljsko društvo za slovenbistriški okraj;
4. Učiteljsko društvo za ljutomerski okraj;
5. Učiteljsko društvo za slovensko-gradski okraj;
6. Učiteljsko društvo za gornjegrajski okraj;
7. Učiteljsko društvo za ormoški okraj;
8. Učiteljsko društvo za mariborsko okolico in
9. Učiteljsko društvo za celjski okraj.

Ostalih 7 učiteljskih društev zadevne statistike ni poslalo. Se slabeje so se odzvala društva pozivu Zveze, da naj društveni predstavniki od šolskih vodstev 1. dne v mesecu povodom izplačila plač za dopolnjeni sklad učiteljskih vojaških rodovinj nabrane zneske pošljejo Zvezinemu blagajniku. Poslalo je namreč v ta namen samo:

- a) Ormoško učit. društvo 21 K in
- b) Ljutomerško učit. društvo 10 K, torej je 1. decembra t. l. v ta namen bilo nabranih skupaj samo 31 K.

Upoštevajoč seveda samo zgoraj imenovanih 9 okrajev, je vodstvo Zveze na podlagi doposlanih statistike razdelilo učit. vojaške rodovine:

- a) na podpore nepotrebne, ki žive v normalnih razmerah;
- b) na podpore potrebne in
- c) podpore jako potrebne.

Kot podpore potrebne se je označila od vodstva Zveze ena učiteljska obitelj v slovenbistriškem okraju, ki je od v ta namen nabrane vsote 31 K sprejela znesek 4 K 45 v. Kot podpore jako potrebne so se označile 3 obitelji; ena v ljutomerskem, ena v slovensko-gradskem in ena v gornjegrajskem okraju, ki je sprejela vsaka po 8 K 85 vin.

To so res neznatni zneski, a slišali smo, da pride v teh časih tudi vsak vinar prav; vrhutega smo uverjeni, da dvakrat da, kdor hitro da!

V januarju se akcija ponovi. Vodstvo Zveze se nadeja, da pošljejo do takrat zadevno statistiko vsa učit. društva, da poročajo o eventualnih izpremembah in oseboto, da v tem mesecu nabrani znesek 31 kron podesetorijo! To je prav lahko mogoče, ako se zavedo svoje stanovske celokupnosti vsi oni tovariši in tovarišice, ki žive v normalnih razmerah in se niso zavezali darovati za čas vojne gotovih zneskov v druge dobrodelne namene! Torej!

Predsednik Zveze.

Srednješolske vesti.

V ruskem ujetništvu. Dr. Janko Kotnik, profesor na realni gimnaziji v Banjaluki, rez. poročnik v bos.-herc. polku št. 4., je bil 4. septembra na severnem bojišču ranjen in prepeljan v Holm, potem v Moskvo. Zda se nahaja v Rybinsku na severni Volgi, kjer bo poponoma okreval.

Kandidati za učiteljstvo na srednjih šolah, ki imajo zaradi sedanjega črno-vojniškega pregledovanja pričakovati vpoklica v aktivno službo, bodo mogli takoj položiti ključurne in ustne izpite. Naučni minister je namreč — kakor doznajemo — naložil ravnateljstvom znanstvenih izpraševalnih komisij za učiteljstvo na srednjih šolah, naj dotičnim kandidatom na njihovo prošnjo takoj določijo termine, da morejo položiti izpite še pred nastopom vojaške službe.

Poljsko gimnazijo v Pragi so otvorili dne 14. novembra. Nameščena je v češki realki na Kraljevih Vinogradih. Ravnatelj gimnazije je profesor Žiga Schneider. Na zavodu poučuje 18 profesorjev, beguncev iz Galicije. Vpisalo se je sedaj v šolo 168 učencev. Z ozirom na to, da je v Pragi silno mnogo galiških beguncev, se zdi to število majhno, toda uvaževati je treba, da mnogo poljskih dijakov obiskuje češke srednje šole, ki so na njih vpisani kot hospitanti.

Imenovan je mariborski gimnazijski ravnatelj dr. Josip Tominec za nadzornika telovadbe na srednjih šolah po južnem Tirolskem, Kranjskem, v Primorju in v Dalmaciji.

Iz šolske službe. Minister javnih del je podelil učitelju na c. kr. obrtni šoli v Ljubljani Mihaelu Preslu profesorski naslov.

Kranjske vesti.

— **Zahvala.** Podpisano šolsko vodstvo se velečastitemu gospodu duhovnemu svetniku Jakobu Aljažu, župniku na Dovjem, prav iskreno zahvaljuje za tukajšnji šoli podarjeno ročno (berglasto) brizgalno. — Šolsko vodstvo na Dovjem, dne 28. nov. 1914.

— **Izpitni za učno usposobljenost na ljudskih in meščanskih šolah pred izpraševalno komisijo v Ljubljani** so se vršili pretekli teden pod predsedstvom ravnatelja Črnivca. Aprobirani so bili naslednji kandidati: Za meščanske šole s slovenskim učnim jezikom: Mervič Anton, nadučitelj v Povirju (I. skupina). Za ljudske šole s slovenskim in nemškim učnim jezikom: Ciril Dequall, Anton Dragan, Ludvik Ivnik, Franc Mlinšek, Leopold Namovš (z odl.), Avgust Šilih, Jožef Wider, Julija Bantan, Friderika Božnar, Marija Burja, Amalija Cepuder, Marta Čretnik, Ana Črnagoj, Josipina Demšar, Frančiška Drnovšek, Palmira Fajdiga, Marija Ferencak, Ludmila Gantar, Marija Geržina, Marija Gröbner, Kristina Hafner, Emilija Jug, Frančiška Kenda, Marija Kern, Hermina Kobal, Helena Kraigher, Olga Kramer, Ivana Krapš (z odl.), Antonija Krašovic, Marijana Lončar, Marija Lukan, Amalija Marinko, Marija Mavrin, Rozalija Mejak, Stanislava Mešek, Marija Petelin, Gabrijela Pipan, Marija Pirc, Stefanija Puppis (z odl.); za slovenske šole: Helena Repič, Vera Rojnik, Marija Rupar, Balbina Schnabl, Marija Smolič, Ana Stich, Melita Šivic, Angela Peterlin, roj. Šteblaj, Danica Tavčar, Antonija Terpin, Ema Toplikar, Olga Zajec in Marija Žerjav. Za ljudske šole z nemškim učnim jezikom so aprobirani: Emil Locker, Marija Bamberg, Alojzija Bruschweiler in Elfrida Cigoj. En kandidat in ena kandidatinja za meščanske šole ter 10 kandidatinj za ljudske šole je bilo reprobiranih.

— **Iz ljudskošolske službe.** Suplent Alojzij Bulovec je imenovan za suplenta v Lešah (okraj Radovljica), suplentinja Frančiška Terpinčeva za suplentinjo v Št. Vidu pri Brdu, bivša provizorič. učiteljica v Stranjah Balbina Schnabljeva za suplentinjo pri Sv. Trojici, absol. učiteljski kandidat Frid. Krašovec za suplenta v Trbiji, suplentinja Marija Urbančičeva pa za provizorično učiteljico v Travi. — Za suplentinjo učitelja Fr. Škofa na Planini je imenovana Alojzija Trillerjeva. — Za suplentinjo na ljudski šoli v Planini je imenovana Doroteja Bratovževa. Za suplentinjo v Trbojah je bila imenovana Doroteja Heinricherjeva, za suplentko v Iški vasi Marija Habetova, za intermistično voditeljico dvorrednice v Žalini pa Frančiška Bezeljakova. — Bivša suplentinja Marija Svetličeva je imenovana za suplentinjo v Kopanju, bivša provizorična učiteljica Marija Malenšekova za suplentinjo v Blagovici, Poizkusna kandidatinja Frančiška Sušnikova je pripuščena k brezplačni šol-

ski praksi na deški petrazrednici v Škofji Loki. — Za supleme oziroma suplentinje so imenovani: učiteljica Ida Čečeva za Planino (črnomaljski okraj); absolvirana kandidat. Andreja Pavlinova za Radovico; provizorični učitelj Ivan Golmajer za Stari trg in Ludm. Pavlinova za Adlešiče. Učiteljski kandidatini Viktorija Medvedova in Marija Vidmarjeva sta pripuščeni k brezplačni šolski praksi na uršulinskih vadnici v Ljubljani. Za suplentko na enorazrednici v Čepļah je bila imenovana Katarina Vrtačičeva, za kandidatino na šoli v Senožcah je bila priporočena Kristina Šturmovna, v Škofji Loki pa Pavla Peterneleova.

— **Oddajanje trt spomladi 1915.** Kakor prejšnja leta se bodo tudi spomladi leta 1915, oddajali iz državnih zalog vinorejcem ameriški ključ (reznice) in korenjaki (bilje, sajenske). Cene in dobavne pogoje je razvideti iz dotičnih po občinah objavljenih razglasov. Prijave za trte križanke (hibridne ali mešanke) je vložiti najpozneje do 20. decembra 1914 naravnost pri c. kr. vinarskem nadzorniku Bohuslavu Skalickem v Novem mestu.

— **Učiteljski zbor I. mestne deške ljudske šole v Ljubljani** je dal cesarju s edem sinov - vojakov, in sicer tovariši: Jakob Furlan I, L. Jelenc I, Juraj Režek I, Vendelin Sadar I, šol. voditelj Jakob Dimnik pa vse 3. — Da bi se le vsi ti učiteljski sinovi-vojaki po končani vojni zdravi vrnili v ljubeč objem svojih roditeljev!

— **Za »Rdeči križ« smo nabrali na Drenovem griču-Lesnem brdu 260 K.** Šolsko vodstvo poroča: Za nabrani denar se je nabavilo: rokavic 48 parov, nogavic 20 parov, krp za noge 100 parov, zaplestnikov 62 parov, opasnic 14, snežnih oglavnic 25, dokolenic 24 parov. To smo razdelili med 33 vojakov-domačinov, 25 vojakov, nastanjenih na Vrhniki, nekaj smo oddali c. kr. vojaškemu poveljstvu na Vrhniki, nekaj pa odposlali v Ljubljano za 17. pešpolk. — Vsem darovalcem tisočkratni: Bog plačaj!

— **Seja deželnega šolskega sveta za Kranjsko dne 11. t. m.** S 1. januarjem 1915 pridejo v I. plač. razred: Marolt Fran, Höglger Fran, Schiffer Fran, Simon Karel (izven ture); v II. plač. razred: Pavla Brezovškova, Ema Žerjavova, Vinko Berce, Vinko Krek, Friderik Jazbec, Marija Archova, Ferdinand Reiniger, Ivan Wittine, Andrej Rape, Leopoldina Planova, Fran Grm, Ivan Štrukelj (izven ture); v III. plač. razred: Anton Lomšek, Alojzij Koprivec, Emilija Voukova, Leopoldina Bojec-Vadnjalova, Rudolf Poljanec, Ivana Smoletova, Franc Rigler, Gabriel Grilc, Karel Rostohar, Tit Grčar, Valentin Ivanuš, Franja Bedenkova, Fran Starman, Ana Bantanova, Ana Šiškova, Roza Černetova, Hermina Breindlova, Ivana Mesečeva, Ana Erzinova, Alojzij Kolenec, Viljemina Vidičeva, Ivan Gabrovšek. Učnega osebja bo torej s 1. jan. 1915: v I. plač. razredu 105, v II. 158, v III. 316, v IV. 474 — skupaj 1053. — V letu 1914 se je število razredov na občin. ljudskih šolah pomnožilo za 19. Stalno se upokoje učiteljice: Julija Lackner-Jonketova, Marija Boletova, Ana Kastelic-Kilarjeva, Katarina Kobal-Valenčičeva. — Reaktivira se začasno upokojena učiteljica Marija Drenik-Freudova in se ji podeli mesto na Trati. — Pravi učitelj na realki v Ljubljani, Ivan Brückl, se stalno namesti in dobi naslov »profesor«. — Reši se več prošelj za oprosčenje, oziroma odlog plačanja šolnine.

— **Hčeri dr. Fr. viteza Močnika,** gospe pl. Schallerjevi, je tovariš Janko Liehan poslal svojo slavnostno pesem tudi v nemškem prevodu, za kar se mu je vzradoščena gospa toplo zahvalila. Iz laskavega pisma posnemljemo v izvirniku sledeče stavke: »Mit Freude und Stolz las ich die mir aus Laibach von befreundeter Seite gütigst zugeschnittene Zeitschrift, worin meines guten seligen Vaters so liebevoll gedacht wird. Gott lohne den Slovenen dieses treue Erinnern! Ihr Gedicht hat mich, obzwar ich des Slovenischen nicht mehr so mächtig bin als in meiner Jugendzeit, durch die schönen Wendungen sehr gerührt und nun verdanke ich Ihrer Güte erst die genaue Kenntnis desselben! Wie ich da glücklich war! ... Mit der Versicherung wärmsten Dankes Euer Wohlgeborene Emilie von Schaffer.«

— **Tvorniški šoli** v Vevčah in Goricanih sta za naše vrle vojake doslej izročili: 49 šolov, 7 snežnih oglavnic, 22 parov nakolenic, 12 parov rokavic, 8 parov zaplestnikov, 24 parov golenic, 8 parov krp, 10 parov rokavic brezprstnic in mnogo šarpije.

— **Kazenska preiskava** proti ravnatelju Ivanu Hribarju in profesorju dr. Franu Ilesiču je bila ustavljena. Oba sta sedaj na svobodi.

bi opravičili, oprali sami sebe. Namesto alkohola pa delajo tako njegovi oboževalci. Ako čez mero uživaš, ako se uničiš s kavo, čajem ali tobakom — sicer so ti slučajni silni redki — uničiš samo svojo osebo, škoduješ sebi samemu. Alkoholik pa škoduje poleg svoji osebi tudi svojemu potomstvu, svoji okolici, narodu, človeštvu. Ali si že kdaj čul ali čital, da so se fantje stegli, ker so pili kavo? Kmet je prišel na boben, ker je bil hud tobakar? Povsod, pri vsaki hudobiji, pri vsaki neumnosti ima nesrečni alkohol svoje kremle vmes. Ob še toliki gorečnosti in ljubezni do alkohola ne moreš tajiti, da je baš on — zlata, preljudba, nebeška kapljica — vir vsega zla, da je oboževani alkohol največje zlo za človeštvo. O škodljivosti na posamezne organe, na človeško zdravje sploh, kdaj pozneje; če še nisi izpregledal, da si bil prav takrat najbolj bolan, kadar si prejšnji dan in mogoče večer najbolj pil in kričal: Na zdravje! Ha, taka kapljica, zdravilo za dušne in telesne bolezni, pa še za srčne boli! Pa na zdravje! — Oglejmo si nekatere številke z ozirom na škodljivost potomstvu, alkoholizem in podedovanje duševnih bolezni!

Dr. Demme v Švici je preiskal potomstvo desetih rodovinj pijancev in desetih treznih rodovinj. Dobil je sledeče: Trezni so imeli 61 otrok, ki jih je od njih prerano umrlo zaradi slabosti 5, telesne napake so imeli 4, bebasti 2, zdravih potomcev 50, t. j. 82%. — Pijanci so imeli 57 otrok. Predčasno zaradi slabosti umrlo 12, pohabljenec 8, epilepsijo 13, pijancev z epilepsijo 5, gluhotoma 2, idiotov 8, zdravih potomcev 9, t. j. 15%. Menda te številke dovolj jasno in glasno govore, ne, kriče!

Zdravnik Legrain v Franciji je opazoval 215 rodovinj pijancev in dobil v tretjem kolenu 814 potomcev. Od teh 814 jih je predčasno umrlo 174, in sicer: prerani porod 37, pri porodu 16, v najnežnejši dobi 121. Idiotov, slaboumihih, telesno pohabljenih in duševno sploh abnormálnih 322. Na epilepsiji in histeriji je bolehalo 133 potomcev in 145 je bilo duševno bolnih. V potomstvu alkoholizma vdanik rodovinj ni bilo niti petina normalnih. — Charles Sullivan je preiskal v ječi v Liverpoolu 620 žen, ki so bile normalne, preden so se vdale pičaji. Teh 620 žen je porodilo 600 otrok, od katerih jih je umrlo do 2. leta 355, t. j. 59%, in sicer večinioma za krči. Od enakega števila treznih žen je umrlo do 2. leta samo 23,9%. Dokazali so, da čim bolj so se žene vdajale pičaji, tem večkrat so rodile mrtve otroke. Pogosto se pripeti, da sicer trezni roditelji dobe otroke, ki je bebast, kakaj spocet je bil v akutni pijanosti. Ako pregledamo institute za idiote, epileptike, za blazne in kazence, vidimo, da se da dogmati, da prihaja do 60% teh nesrečnežev od roditeljev alkoholikov. Ni potreba, da sta oba, zadostuje, da je eden. Seveda ni alkoholizem edini vzrok duševnih bolezni, a eden glavnih je. Najrazličnejši zdravniki so prišli do prepričanja, da more alkoholizem ne samo pospeševati, ampak celo sam zase zaprijeti stopnjama degeneracije.

Stopnje degeneracije so sledeče:

1. Nervozni temperament, nevrastenija, nagnjenje k pitju.
2. Težje oblike živčnih bolezni, epilepsija, histerija, moralna slaboumnost.
3. Lažje duševne bolezni brez trajnega porušanja razuma, delirij, akutna blaznost, zločinski karakter, samomorij, spolna perversnost.
4. Težke duševne bolezni, manija, melanholija, paraliza.
5. Velik duševni propad, slaboumnost od rojstva, idiotizem, duševna dementost. Rod umira zaradi slabosti, pohabljenosti in neplodnosti.

Ko bi se bilo izvršilo češ noč, bi pač debelo gledali, tako pa, ker se vrši polagoma, ostanemo hladni, češ, mora že tako biti. Ne, moralo bi biti drugače, a zaradi naše brezbržnosti, lahkomišelnosti je tako. No da, tako-le malo je pa le dobro, pa človek je vesel! Him, ne vem, kako pa bi bil vesel, ko bi odprl oči in hotel videti žalostne posledice? Imamo pač od alkohola motne, meglene oči!

Književnost.

Slovenska slovnica za obče ljudske šole. V treh stopnjah. Vaje iz slovnice, pravopisa in spisa za nižjo stopnjo. Spisal Josip Brinar. Velja vezana 40 vinarjev. — V cesarski-kraljevi zalogi šolskih knjig na Dunaju. 1914.

Slovenska slovnica za obče ljudske šole. V treh stopnjah. Vaje iz slovnice, pravopisa in spisa za srednjo stopnjo. Spisal Josip Brinar. Velja vezana 90 vinarjev. V c. kr. zalogi šolskih knjig na Dunaju. 1914.

Dobrodelni koncert, ki ga je priredila ljubljanska »Glasbena Matica« 2. decembra t. l. o šestinšestdesetletnici vladanja Nj. Velikanstva, je donesel čistih 732 kron 46 vin. Polovica te vsote se je izročila c. kr. deželni vladi na Kranjskem za ljubljansko podružnico »Rdečega križa«, polovica pa magistratu mesta Ljubljane za revne rodine v vojno poklicanih vojakov. Odbor imenovanega društva se zahvaljuje vsem, ki so podpirali to patriotično podjetje, prav iskreno.

Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani ima svoj letošnji občni zbor v ponedeljek, dne 28. t. m., ob 10. uri dopoldne v Učiteljski tiskarni v Ljubljani z dnevnim redom, kakor ga zahtevajo pravila. — Na mnogobrojno udeležbo vlijudno vabi odbor.

Kranjsko.

Slovensko deželno učiteljsko društvo ima svoj letošnji občni zbor v ponedeljek, dne 28. t. m., ob 9. uri zjutraj v Učiteljski tiskarni z običajnim dnevnim redom. — Obilne udeležbe pričakuje odbor.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj je v smislu V. okrožnice Zveze slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic poslalo Zvezinemu blagajniku v Dol znesek 21 K, ki ga je darovalo učiteljsko povodno izplačila plač dne 1. decembra 1914 za dopolnjeni sklad učiteljskih vojaških obitelji. Od posameznih šol so darovale: Sv. Miklavž 4 K 50 v, Velika Nedelja 4 K 30 v, Svetinje 4 K, Ormož-okolica 3 K 20 v, Sv. Tomaž 2 K 20 v, Sv. Lenart 1 K 80 v in Hum 1 K. Predsedništvo prosi, da se pobiranje 1. januarja ponovi.

Zveza slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem daje svojim včlanjenim društvom sledeče na znanje:

Na V. okrožnico Zveze v zadevi statistike učiteljskih vojaških rodovinj, se je do 6. decembra t. l. odzvalo le sledečih 9 učiteljskih društev:

1. Učiteljsko društvo za kozjanski okraj;
2. Učiteljsko društvo za šmarnsko-rogaški okraj;
3. Učiteljsko društvo za slovenbistriški okraj;
4. Učiteljsko društvo za ljutomerski okraj;
5. Učiteljsko društvo za slovenski okraj;
6. Učiteljsko društvo za gornjegrajski okraj;
7. Učiteljsko društvo za ormoški okraj;
8. Učiteljsko društvo za mariborsko okolico in
9. Učiteljsko društvo za celjski okraj.

Ostalih 7 učiteljskih društev zadevne statistike ni poslalo. Se slabeje so se odzvala društva pozivu Zveze, da naj društveni predstavniki od šolskih vodstev 1. dne v mesecu povodom izplačila plač za dopolnjeni sklad učiteljskih vojaških rodovinj nabrane zneske pošljejo Zvezinemu blagajniku. Poslalo je namreč v ta namen samo:

- a) Ormoško učit. društvo 21 K in
- b) Ljutomerško učit. društvo 10 K, torej je 1. decembra t. l. v ta namen bilo nabranih skupaj samo 31 K.

Upoštevajoč seveda samo zgoraj imenovanih 9 okrajev, je vodstvo Zveze na podlagi doposlanih statistike razdelilo učit. vojaške rodovine:

- a) na podpore nepotrebne, ki žive v normalnih razmerah;
- b) na podpore potrebne in
- c) podpore jako potrebne.

Kot podpore potrebne se je označila od vodstva Zveze ena učiteljska obitelj v slovenbistriškem okraju, ki je od v ta namen nabrane vsote 31 K sprejela znesek 4 K 45 v. Kot podpore jako potrebne so se označile 3 obitelji; ena v ljutomerskem, ena v slovenskem in ena v gornjegrajskem okraju, ki je sprejela vsaka po 8 K 85 vin.

To so res neznatni zneski, a slišali smo, da pride v teh časih tudi vsak vinar prav; vrhutega smo uverjeni, da dvakrat da, kdor hitro da!

V januarju se akcija ponovi. Vodstvo Zveze se nadeja, da pošljejo do takrat zadevno statistiko vsa učit. društva, da poročajo o eventualnih izpremembah in osebno, da v tem mesecu nabrani znesek 31 kron podesetorijo! To je prav lahko mogoče, ako se zavedo svoje stanovske celokupnosti vsi oni tovariši in tovarišice, ki žive v normalnih razmerah in se niso zavezali darovati za čas vojne gotovih zneskov v druge dobrodelne namene! Torej!

Predsednik Zveze.

Srednješolske vesti.

V ruskem ujetništvu. Dr. Janko Kotnik, profesor na realni gimnaziji v Banjaluki, rez. poročnik v bos.-herc. polku št. 4., je bil 4. septembra na severnem bojišču ranjen in prepeljan v Holm, potem v Moskvo. Zda se nahaja v Rybinsku na severni Volgi, kjer bo poponoma okreval.

Kandidati za učiteljstvo na srednjih šolah, ki imajo zaradi sedanjega črno-vojniškega pregledovanja pričakovati vpoklica v aktivno službo, bodo mogli takoj položiti ključurne in ustne izpite. Naučni minister je namreč — kakor doznajemo — naložil ravnateljstvom znanstvenih izpraševalnih komisij za učiteljstvo na srednjih šolah, naj dotičnim kandidatom na njihovo prošnjo takoj določijo termine, da morejo položiti izpite še pred nastopom vojaške službe.

Poljsko gimnazijo v Pragi so otvorili dne 14. novembra. Nameščena je v češki realni na Kraljevih Vinogradih. Ravnatelj gimnazije je profesor Žiga Schneider. Na zavodu poučuje 18 profesorjev, beguncem iz Galicije. Vpisalo se je sedaj v šolo 168 učencev. Z ozirom na to, da je v Pragi silno mnogo galiških beguncem, se zdi to število majhno, toda uvaževati je treba, da mnogo poljskih dijakov obiskuje češke srednje šole, ki so na njih vpisani kot hospitanti.

Imenovan je mariborski gimnazijski ravnatelj dr. Josip Tominec za nadzornika telovadbe na srednjih šolah po južnem Tirolskem, Kranjskem, v Primorju in v Dalmaciji.

Iz šolske službe. Minister javnih del je podelil učitelju na c. kr. obrtni šoli v Ljubljani Mihaelu Preslu profesorski naslov.

Kranjske vesti.

—r— **Zahvala.** Podpisano šolsko vodstvo se velečastitemu gospodu duhovnemu svetniku Jakobu Aljažu, župniku na Dovjem, prav iskreno zahvaljuje za tukajšnji šoli podarjeno ročno (berglasto) brizgalno. — Šolsko vodstvo na Dovjem, dne 28. nov. 1914.

—r— **Izpitni za učno usposobljenost na ljudskih in meščanskih šolah pred izpraševalno komisijo v Ljubljani** so se vršili pretekli teden pod predsedstvom ravnatelja Črnivca. Aprobirani so bili naslednji kandidati: Za meščanske šole s slovenskim učnim jezikom: Mervič Anton, nadučitelj v Povirju (I. skupina). Za ljudske šole s slovenskim in nemškim učnim jezikom: Ciril Dequall, Anton Dragan, Ludvik Ivnik, Franc Mlinšek, Leopold Namovš (z odl.), Avgust Šilih, Jožef Wider, Julija Bantan, Friderika Božnar, Marija Burja, Amalija Cepuder, Marta Čretnik, Ana Črnagoj, Josipina Demšar, Frančiška Drnovšek, Palmira Fajdiga, Marija Ferencak, Ludmila Gantar, Marija Geržina, Marija Gröbner, Kristina Hafner, Emilija Jug, Frančiška Kenda, Marija Kern, Hermina Kobal, Helena Kraigher, Olga Kramer, Ivana Krapš (z odl.), Antonija Krašovic, Marijana Lončar, Marija Lukan, Amalija Marinko, Marija Mavrin, Rozalija Mejak, Stanislava Mešek, Marija Petelin, Gabrijela Pipan, Marija Pirc, Stefanija Puppis (z odl.); za slovenske šole: Helena Repič, Vera Rojnik, Marija Rupar, Balbina Schnabl, Marija Smolič, Ana Stich, Melita Šivic, Angela Peterlin, roj. Šteblaj, Danica Tavčar, Antonija Terpin, Ema Toplikar, Olga Zajec in Marija Žerjav. Za ljudske šole z nemškim učnim jezikom so aprobirani: Emil Locker, Marija Bamberg, Alojzija Bruschweiler in Elfrida Cigoj. En kandidat in ena kandidatinja za meščanske šole ter 10 kandidatinj za ljudske šole je bilo reprobiranih.

—r— **Iz ljudskošolske službe.** Suplent Alojzij Bulovec je imenovan za suplenta v Lešah (okraj Radovljica), suplentinja Frančiška Terpinčeva za suplentinjo v Št. Vidu pri Brdu, bivša provizorič. učiteljica v Stranjah Balbina Schnabljeva za suplentinjo pri Sv. Trojici, absol. učiteljski kandidat Frid. Krašovec za suplenta v Trbiji, suplentinja Marija Urbančičeva pa za provizorično učiteljico v Travi. — Za suplentinjo učitelja Fr. Škofa na Planini je imenovana Alojzija Trillerjeva. — Za suplentinjo na ljudski šoli v Planini je imenovana Doroteja Bratovževa. Za suplentinjo v Trbojah je bila imenovana Doroteja Heinricherjeva, za suplentko v Iški vasi Marija Habetova, za intermistično voditeljico dvorrednice v Žalini pa Frančiška Bezeljakova. — Bivša suplentinja Marija Svetličeva je imenovana za suplentinjo v Kopanju, bivša provizorična učiteljica Marija Malenšekova za suplentinjo v Blagovici, Poizkusna kandidatinja Frančiška Sušnikova je pripuščena k brezplačni šol-

ski praksi na deški petrazrednici v Škofji Loki. — Za supleme oziroma suplentinje so imenovani: učiteljica Ida Čečeva za Planino (črnomaljski okraj); absolvirana kandidat. Andreja Pavlinova za Radovico; provizorični učitelj Ivan Golmajer za Stari trg in Ludm. Pavlinova za Adlešiče. Učiteljski kandidatini Viktorija Medvedova in Marija Vidmarjeva sta pripuščeni k brezplačni šolski praksi na uršulinskih vadnici v Ljubljani. Za suplentko na enorazrednici v Čepļah je bila imenovana Katarina Vrtačičeva, za kandidatino na šoli v Senožcah je bila priporočena Kristina Šturmovca, v Škofji Loki pa Pavla Peternelova.

—r— **Oddajanje trt spomladi 1915.** Kakor prejšnja leta se bodo tudi spomladi leta 1915, oddajali iz državnih zalog vinorejcem ameriški ključ (reznice) in korenjaki (bilje, sajenske). Cene in dobavne pogoje je razvideti iz dotičnih po občinah objavljenih razglasov. Prijave za trte križanke (hibridne ali mešanke) je vložiti najpozneje do 20. decembra 1914 naravnost pri c. kr. vinarjem nadzorniku Bohuslavu Skalickem v Novem mestu.

—r— **Učiteljski zbor I. mestne deške ljudske šole v Ljubljani** je dal cesarju s edem sinov - vojakov, in sicer tovariši: Jakob Furlan I, L. Jelenc I, Juraj Režek I, Vendelin Sader I, šol. voditelj Jakob Dimnik pa vse 3. — Da bi se le vsi ti učiteljski sinovi-vojaki po končani vojni zdravi vrnili v ljubeč objem svojih roditeljev!

—r— **Za »Rdeči križ« smo nabrali na Drenovem griču-Lesnem brdu 260 K.** Šolsko vodstvo poroča: Za nabrani denar se je nabavilo: rokavic 48 parov, nogavic 20 parov, krp za noge 100 parov, zaplestnikov 62 parov, opasnic 14, snežnih oglavnic 25, dokolenic 24 parov. To smo razdelili med 33 vojakov-domačinov, 25 vojakov, nastanjenih na Vrhniki, nekaj smo oddali c. kr. vojaškemu poveljstvu na Vrhniki, nekaj pa odposlali v Ljubljano za 17. pešpolk. — Vsem darovalcem tisočkratni: Bog plačaj!

—r— **Seja deželnega šolskega sveta za Kranjsko dne 11. t. m.** S 1. januarjem 1915 pridejo v I. plač. razred: Marolt Fran, Höglger Fran, Schiffer Fran, Simon Karel (izven ture); v II. plač. razred: Pavla Brezovškova, Ema Žerjavova, Vinko Berce, Vinko Krek, Friderik Jazbec, Marija Archova, Ferdinand Reiniger, Ivan Wittine, Andrej Rape, Leopoldina Planova, Fran Grm, Ivan Štrukelj (izven ture); v III. plač. razred: Anton Lomšek, Alojzij Koprivec, Emilija Voukova, Leopoldina Bojce-Vadnjalova, Rudolf Poljanec, Ivana Smoletova, Franc Rigler, Gabriel Grilc, Karel Rostohar, Tit Grčar, Valentin Ivanuš, Franja Bedenkova, Fran Starman, Ana Bantanova, Ana Šiškova, Roza Černetova, Hermina Breindlova, Ivana Mesečeva, Ana Erzinova, Alojzij Kolenec, Viljemina Vidičeva, Ivan Gabrovšek. Učnega osebja bo torej s 1. jan. 1915: v I. plač. razredu 105, v II. 158, v III. 316, v IV. 474 — skupaj 1053. — V letu 1914 se je število razredov na občin. ljudskih šolah pomnožilo za 19. Stalno se upokoje učiteljice: Julija Lackner-Jonketova, Marija Boletova, Ana Kastelic-Kilarjeva, Katarina Kobal-Valenčičeva. — Reaktivira se začasno upokojena učiteljica Marija Drenik-Freudova in se ji podeli mesto na Trati. — Pravi učitelj na realni v Ljubljani, Ivan Brückl, se stalno namesti in dobi naslov »profesor«. — Reši se več prošelj za oprosčenje, oziroma odlog plačanja šolnine.

—r— **Hčeri dr. Fr. viteza Močnika,** gospe pl. Schallerjevi, je tovariš Janko Liehan poslal svojo slavnostno pesem tudi v nemškem prevodu, za kar se mu je vzradoščena gospa toplo zahvalila. Iz laskavega pisma posnemljemo v izvorniku sledeče stavke: »Mit Freude und Stolz las ich die mir aus Laibach von befreundeter Seite gütigst zugesandte Zeitschrift, worin meines guten seligen Vaters so liebevoll gedacht wird. Gott lohne den Slovenen dieses treue Erinnern! Ihr Gedicht hat mich, obzwar ich des Slovenischen nicht mehr so mächtig bin als in meiner Jugendzeit, durch die schönen Wendungen sehr gerührt und nun verdanke ich Ihrer Güte erst die genaue Kenntnis desselben! Wie ich da glücklich war! ... Mit der Versicherung wärmsten Dankes Euer Wohlgeborene Emilie von Schaffer.«

—r— **Tvorniški šoli** v Vevčah in Goricanih sta za naše vrle vojake doslej izročili: 49 šolov, 7 snežnih oglavnic, 22 parov nakolenic, 12 parov rokavic, 8 parov zaplestnikov, 24 parov golenic, 8 parov krp, 10 parov rokavic brezprstnic in mnogo šarpije.

—r— **Kazenska preiskava** proti ravnatelju Ivanu Hribarju in profesorju dr. Franu Ilesiču je bila ustavljena. Oba sta sedaj na svobodi.

bi opravičili, oprali sami sebe. Namesto alkohola pa delajo tako njegovi oboževalci. Ako čez mero uživaš, ako se uničiš s kavo, čajem ali tobakom — sicer so ti slučajni silni redki — uničiš samo svojo osebo, škoduješ sebi samemu. Alkoholik pa škoduje poleg svoji osebi tudi svojemu potomstvu, svoji okolici, narodu, človeštvu. Ali si že kdaj čul ali čital, da so se fantje stegli, ker so pili kavo? Kmet je prišel na boben, ker je bil hud tobakar? Povsod, pri vsaki hudobiji, pri vsaki neumnosti ima nesrečni alkohol svoje kremle vmes. Ob še toliki gorečnosti in ljubezni do alkohola ne moreš tajiti, da je baš on — zlata, preljudba, nebeška kapljica — vir vsega zla, da je oboževani alkohol največje zlo za človeštvo. O škodljivosti na posamezne organe, na človeško zdravje sploh, kdaj pozneje; če še nisi izpregledal, da si bil prav takrat najbolj bolan, kadar si prejšnji dan in mogoče večer najbolj pil in kričal: Na zdravje! Ha, taka kapljica, zdravilo za dušne in telesne bolezni, pa še za srčne boli! Pa na zdravje! — Oglejmo si nekatere številke z ozirom na škodljivost potomstvu, alkoholizem in podedovanje duševnih bolezni!

Dr. Demme v Švici je preiskal potomstvo desetih rodovinj pijancev in desetih treznih rodovinj. Dobil je sledeče: Trezni so imeli 61 otrok, ki jih je od njih prerano umrlo zaradi slabosti 5, telesne napake so imeli 4, bebasti 2, zdravih potomcev 50, t. j. 82%. — Pijanci so imeli 57 otrok. Predčasno zaradi slabosti umrlo 12, pohabljenec 8, epilepsijo 13, pijancev z epilepsijo 5, gluhotoma 2, idiotov 8, zdravih potomcev 9, t. j. 15%. Menda te številke dovolj jasno in glasno govore, ne, kriče!

Zdravnik Legrain v Franciji je opazoval 215 rodovinj pijancev in dobil v tretjem kolenu 814 potomcev. Od teh 814 jih je predčasno umrlo 174, in sicer: prerani porod 37, pri porodu 16, v najnežnejši dobi 121. Idiotov, slaboumihih, telesno pohabljenih in duševno sploh abnormálnih 322. Na epilepsiji in histeriji je bolehalo 133 potomcev in 145 je bilo duševno bolnih. V potomstvu alkoholizma vdanik rodovinj ni bilo niti petina normalnih. — Charles Sullivan je preiskal v ječi v Liverpoolu 620 žen, ki so bile normalne, preden so se vdale pičaji. Teh 620 žen je porodilo 600 otrok, od katerih jih je umrlo do 2. leta 355, t. j. 59%, in sicer večinioma za krči. Od enakega števila treznih žen je umrlo do 2. leta samo 23,9%. Dokazali so, da čim bolj so se žene vdajale pičaji, tem večkrat so rodile mrtve otroke. Pogosto se pripeti, da sicer trezni roditelji dobe otroke, ki je bebast, kakaj spocet je bil v akutni pijanosti. Ako pregledamo institute za idiote, epileptike, za blazne in kazence, vidimo, da se da dognati, da prihaja do 60% teh nesrečnežev od roditeljev alkoholikov. Ni potreba, da sta oba, zadostuje, da je eden. Seveda ni alkoholizem edini vzrok duševnih bolezni, a eden glavnih je. Najrazličnejši zdravniki so prišli do prepričanja, da more alkoholizem ne samo pospeševati, ampak celo sam zase zaprijeti stopnjama degeneracije.

Stopnje degeneracije so sledeče:

1. Nervozni temperament, nevrastenija, nagnjenje k pitju.
2. Težje oblike živčnih bolezni, epilepsija, histerija, moralna slaboumnost.
3. Lažje duševne bolezni brez trajnega porušanja razuma, delirij, akutna blaznost, zločinski karakter, samomor, spolna perversnost.
4. Težke duševne bolezni, manija, melanholija, paraliza.
5. Velik duševni propad, slaboumnost od rojstva, idiotizem, duševna dementost. Rod umira zaradi slabosti, pohabljenosti in neplodnosti.

Ko bi se bilo izvršilo češ noč, bi pač debelo gledali, tako pa, ker se vrši polagoma, ostanemo hladni, češ, mora že tako biti. Ne, moralo bi biti drugače, a zaradi naše brezbržnosti, lahkomišelnosti je tako. No da, tako-le malo je pa le dobro, pa človek je vesel! Him, ne vem, kako pa bi bil vesel, ko bi odprl oči in hotel videti žalostne posledice? Imamo pač od alkohola motne, meglene oči!

Književnost.

Slovenska slovnica za obče ljudske šole. V treh stopnjah. Vaje iz slovnice, pravopisa in spisa za nižjo stopnjo. Spisal Josip Brinar. Velja vezana 40 vinarjev. — V cesarski-kraljevi zalogi šolskih knjig na Dunaju. 1914.

Slovenska slovnica za obče ljudske šole. V treh stopnjah. Vaje iz slovnice, pravopisa in spisa za srednjo stopnjo. Spisal Josip Brinar. Velja vezana 90 vinarjev. V c. kr. zalogi šolskih knjig na Dunaju. 1914.

Dobrodelni koncert, ki ga je priredila ljubljanska »Glasbena Matica« 2. decembra t. l. o šestinšestdesetletnici vladanja Nj. Velikanstva, je donesl čistih 732 kron 46 vin. Polovica te vsote se je izročila c. kr. deželni vladi na Kranjskem za ljubljansko podružnico »Rdečega križa«, polovica pa magistratu mesta Ljubljane za revne rodine v vojno poklicanih vojakov. Odbor imenovanega društva se zahvaljuje vsem, ki so podpirali to patriotično podjetje, prav iskreno.

Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani ima svoj letošnji občni zbor v ponedeljek, dne 28. t. m., ob 10. uri dopoldne v Učiteljski tiskarni v Ljubljani z dnevnim redom, kakor ga zahtevajo pravila. — Na mnogobrojno udeležbo vlijudo vabi odbor.

Kranjsko.

Slovensko deželno učiteljsko društvo ima svoj letošnji občni zbor v ponedeljek, dne 28. t. m., ob 9. uri zjutraj v Učiteljski tiskarni z običajnim dnevnim redom. — Obilne udeležbe pričakuje odbor.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj je v smislu V. okrožnice Zveze slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic poslalo Zvezinemu blagajniku v Dol znesek 21 K, ki ga je darovalo učitelstvo povodom izplačila plač dne 1. decembra 1914 za dopolnjeni sklad učiteljskih vojaških obitelji. Od posameznih šol so darovale: Sv. Miklavž 4 K 50 v, Velika Nedelja 4 K 30 v, Svetinje 4 K, Ormož-okolica 3 K 20 v, Sv. Tomaž 2 K 20 v, Sv. Lenart 1 K 80 v in Hum 1 K. Predsedništvo prosi, da se pobiranje 1. januarja ponovi.

Zveza slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem daje svojim včlanjenim društvom sledeče na znanje:

Na V. okrožnico Zveze v zadevi statistike učiteljskih vojaških rodovinj, se je do 6. decembra t. l. odzvalo le sledečih 9 učiteljskih društev:

1. Učiteljsko društvo za kozjanski okraj;
2. Učiteljsko društvo za šmarnsko-rogaški okraj;
3. Učiteljsko društvo za slovenbistriški okraj;
4. Učiteljsko društvo za ljutomerski okraj;
5. Učiteljsko društvo za slovengraški okraj;
6. Učiteljsko društvo za gornjegrajski okraj;
7. Učiteljsko društvo za ormoški okraj;
8. Učiteljsko društvo za mariborsko okolico in
9. Učiteljsko društvo za celjski okraj.

Ostalih 7 učiteljskih društev zadevne statistike ni poslalo. Se slabeje so se odzvala društva pozivu Zveze, da naj društveni predstavniki od šolskih vodstev 1. dne v mesecu povodom izplačila plač za dopolnjeni sklad učiteljskih vojaških rodovinj nabrane zneske pošljejo Zvezinemu blagajniku. Poslalo je namreč v ta namen samo:

- a) Ormoško učit. društvo 21 K in
- b) Ljutomerško učit. društvo 10 K, torej je 1. decembra t. l. v ta namen bilo nabranih skupaj samo 31 K.

Upoštevajoč seveda samo zgoraj imenovanih 9 okrajev, je vodstvo Zveze na podlagi doposlanih statistike razdelilo učit. vojaške rodovine:

- a) na podpore nepotrebne, ki žive v normalnih razmerah;
- b) na podpore potrebne in
- c) podpore jako potrebne.

Kot podpore potrebne se je označila od vodstva Zveze ena učiteljska obitelj v slovenbistriškem okraju, ki je od v ta namen nabrane vsote 31 K sprejela znesek 4 K 45 v. Kot podpore jako potrebne so se označile 3 obitelji; ena v ljutomerskem, ena v slovengraškem in ena v gornjegrajskem okraju, ki je sprejela vsaka po 8 K 85 vin.

To so res neznatni zneski, a slišali smo, da pride v teh časih tudi vsak vinar prav; vrhutega smo uverjeni, da dvakrat da, kdor hitro da!

V januarju se akcija ponovi. Vodstvo Zveze se nadeja, da pošljejo do takrat zadevno statistiko vsa učit. društva, da poročajo o eventualnih izpremembah in oseboto, da v tem mesecu nabrani znesek 31 kron podesetorijo! To je prav lahko mogoče, ako se zavedo svoje stanovske celokupnosti vsi oni tovariši in tovarišice, ki žive v normalnih razmerah in se niso zavezali darovati za čas vojne gotovih zneskov v druge dobrodelne namene! Torej!

Predsednik Zveze.

Srednješolske vesti.

V ruskem ujetništvu. Dr. Janko Kotnik, profesor na realni gimnaziji v Banjaluki, rez. poročnik v bos.-herc. polku št. 4., je bil 4. septembra na severnem bojišču ranjen in prepeljan v Holm, potem v Moskvo. Zda se nahaja v Rybinsku na severni Volgi, kjer bo poponoma okreval.

Kandidati za učiteljstvo na srednjih šolah, ki imajo zaradi sedanjega črno-vojniškega pregledovanja pričakovati vpoklica v aktivno službo, bodo mogli takoj položiti ključurne in ustne izpite. Naučni minister je namreč — kakor doznajemo — naložil ravnateljstvom znanstvenih izpraševalnih komisij za učiteljstvo na srednjih šolah, naj dotičnim kandidatom na njihovo prošnjo takoj določijo termine, da morejo položiti izpite še pred nastopom vojaške službe.

Poljsko gimnazijo v Pragi so otvorili dne 14. novembra. Nameščena je v češki realki na Kraljevih Vinogradih. Ravnatelj gimnazije je profesor Žiga Schneider. Na zavodu poučuje 18 profesorjev, beguncev iz Galicije. Vpisalo se je sedaj v šolo 168 učencev. Z ozirom na to, da je v Pragi silno mnogo galiških beguncev, se zdi to število majhno, toda uvaževati je treba, da mnogo poljskih dijakov obiskuje češke srednje šole, ki so na njih vpisani kot hospitanti.

Imenovan je mariborski gimnazijski ravnatelj dr. Josip Tominec za nadzornika telovadbe na srednjih šolah po južnem Tirolskem, Kranjskem, v Primorju in v Dalmaciji.

Iz šolske službe. Minister javnih del je podelil učitelju na c. kr. obrtni šoli v Ljubljani Mihaelu Preslu profesorski naslov.

Kranjske vesti.

—r— **Zahvala.** Podpisano šolsko vodstvo se velečastitemu gospodu duhovnemu svetniku Jakobu Aljažu, župniku na Dovjem, prav iskreno zahvaljuje za tukajšnji šoli podarjeno ročno (berglasto) brizgalno. — Šolsko vodstvo na Dovjem, dne 28. nov. 1914.

—r— **Izpitni za učno usposobljenost na ljudskih in meščanskih šolah pred izpraševalno komisijo v Ljubljani** so se vršili pretekli teden pod predsedstvom ravnatelja Črnivca. Aprobirani so bili naslednji kandidati: Za meščanske šole s slovenskim učnim jezikom: Mervič Anton, nadučitelj v Povirju (I. skupina). Za ljudske šole s slovenskim in nemškim učnim jezikom: Ciril Dequall, Anton Dragan, Ludvik Ivnik, Franc Mlinšek, Leopold Namovš (z odl.), Avgust Šilih, Jožef Wider, Julija Bantan, Friderika Božnar, Marija Burja, Amalija Cepuder, Marta Čretnik, Ana Črnagoj, Josipina Demšar, Frančiška Drnovšek, Palmira Fajdiga, Marija Ferencak, Ludmila Gantar, Marija Geržina, Marija Gröbner, Kristina Hafner, Emilija Jug, Frančiška Kenda, Marija Kern, Hermina Kobal, Helena Kraigher, Olga Kramer, Ivana Krapš (z odl.), Antonija Krašovic, Marijana Lončar, Marija Lukan, Amalija Marinko, Marija Mavrin, Rozalija Mejak, Stanislava Mešek, Marija Petelin, Gabrijela Pipan, Marija Pirc, Stefanija Puppis (z odl.); za slovenske šole: Helena Repič, Vera Rojnik, Marija Rupar, Balbina Schnabl, Marija Smolič, Ana Stich, Melita Šivic, Angela Peterlin, roj. Šteblaj, Danica Tavčar, Antonija Terpin, Ema Toplikar, Olga Zajec in Marija Žerjav. Za ljudske šole z nemškim učnim jezikom so aprobirani: Emil Locker, Marija Bamberg, Alojzija Brüschweiler in Elfrida Cigoj. En kandidat in ena kandidatinja za meščanske šole ter 10 kandidatinj za ljudske šole je bilo reprobiranih.

—r— **Iz ljudskošolske službe.** Suplent Alojzij Bulovec je imenovan za suplenta v Lešah (okraj Radovljica), suplentinja Frančiška Terpinčeva za suplentinjo v Št. Vidu pri Brdu, bivša provizorič. učiteljica v Stranjah Balbina Schnablova za suplentinjo pri Sv. Trojici, absol. učiteljski kandidat Frid. Krašovec za suplenta v Trbiji, suplentinja Marija Urbančičeva pa za provizorično učiteljico v Travi. — Za suplentinjo učitelja Fr. Škofa na Planini je imenovana Alojzija Trillerjeva. — Za suplentinjo na ljudski šoli v Planini je imenovana Doroteja Bratovževa. Za suplentinjo v Trbojah je bila imenovana Doroteja Heinricherjeva, za suplentko v Iški vasi Marija Habetova, za intermistično voditeljico dvorrednice v Žalini pa Frančiška Bezeljakova. — Bivša suplentinja Marija Svetličeva je imenovana za suplentinjo v Kopanju, bivša provizorična učiteljica Marija Malenšekova za suplentinjo v Blagovici, Poizkusna kandidatinja Frančiška Sušnikova je pripuščena k brezplačni šol-

ski praksi na deški petrazrednici v Škofji Loki. — Za supleto oziroma suplentinja so imenovani: učiteljica Ida Čečeva za Planino (črnomaljski okraj); absolvirana kandidat. Andreja Pavlinova za Radovico; provizorični učitelj Ivan Golmajer za Stari trg in Ludm. Pavlinova za Adlešiče. Učiteljski kandidatini Viktorija Medvedova in Marija Vidmarjeva sta pripuščeni k brezplačni šolski praksi na uršulinskih vadnici v Ljubljani. Za suplentko na enorazrednici v Čepļah je bila imenovana Katarina Vrtačičeva, za kandidatino na šoli v Senožcah je bila priporočena Kristina Šturmovna, v Škofji Loki pa Pavla Peternelova.

—r— **Oddajanje trt spomladi 1915.** Kakor prejšnja leta se bodo tudi spomladi leta 1915, oddajali iz državnih zalog vinorejcem ameriški ključji (reznice) in korenjaki (bilje, sajenske). Gene in dobavne pogoje je razvideti iz dotičnih po občinah objavljenih razglasov. Prijave za trte križanke (hibridne ali mešanke) je vložiti najpozneje do 20. decembra 1914 naravnost pri c. kr. vinarjem nadzorniku Bohuslavu Skalickem v Novem mestu.

—r— **Učiteljski zbor I. mestne deške ljudske šole v Ljubljani** je dal cesarju s edem sinov - vojakov, in sicer tovariši: Jakob Furlan I, L. Jelenc I, Juraj Režek I, Vendelin Sadar I, šol. voditelj Jakob Dimnik pa vse 3. — Da bi se le vsi ti učiteljski sinovi-vojaki po končani vojni zdravi vrnili v ljubeč objem svojih roditeljev!

—r— **Za »Rdeči križ« smo nabrali na Drenovem griču-Lesnem brdu 260 K.** Šolsko vodstvo poroča: Za nabrani denar se je nabavilo: rokavic 48 parov, nogavic 20 parov, krp za noge 100 parov, zapestnikov 62 parov, opasnic 14, snežnih oglavnic 25, dokolenic 24 parov. To smo razdelili med 33 vojakov-domačinov, 25 vojakov, nastanjenih na Vrhniki, nekaj smo oddali c. kr. vojaškemu poveljstvu na Vrhniki, nekaj pa odposlali v Ljubljano za 17. pešpolk. — Vsem darovalcem tisočkratni: Bog plačaj!

—r— **Seja deželnega šolskega sveta za Kranjsko dne 11. t. m.** S 1. januarjem 1915 pridejo v I. plač. razred: Marolt Fran, Höglger Fran, Schiffer Fran, Simon Karel (izven ture); v II. plač. razred: Pavla Brezovškova, Ema Žerjavova, Vinko Berce, Vinko Krek, Friderik Jazbec, Marija Archova, Ferdinand Reiniger, Ivan Wittine, Andrej Rape, Leopoldina Planova, Fran Grm, Ivan Štrukelj (izven ture); v III. plač. razred: Anton Lomšek, Alojzij Koprivec, Emilija Voukova, Leopoldina Bojce-Vadnjalova, Rudolf Poljanec, Ivana Smoletova, Franc Rigler, Gabriel Grilc, Karel Rostohar, Tit Grčar, Valentin Ivanuš, Franja Bedenkova, Fran Starman, Ana Bantanova, Ana Šiškova, Roza Černetova, Hermina Breindlova, Ivana Mesečeva, Ana Erzinova, Alojzij Kolenec, Viljemina Vidičeva, Ivan Gabrovšek. Učnega osebja bo torej s 1. jan. 1915: v I. plač. razredu 105, v II. 158, v III. 316, v IV. 474 — skupaj 1053. — V letu 1914 se je število razredov na občin. ljudskih šolah pomnožilo za 19. Stalno se upokoje učiteljice: Julija Lackner-Jonketova, Marija Boletova, Ana Kastelic-Kilarjeva, Katarina Kobal-Valenčičeva. — Reaktivira se začasno upokojena učiteljica Marija Drenik-Freudova in se ji podeli mesto na Trati. — Pravi učitelj na realki v Ljubljani, Ivan Brückl, se stalno namesti in dobi naslov »profesor«. — Reši se več prošelj za oprosčenje, oziroma odlog plačanja šolnine.

—r— **Hčeri dr. Fr. viteza Močnika,** gospe pl. Schallerjevi, je tovariš Janko Liehan poslal svojo slavnostno pesem tudi v nemškem prevodu, za kar se mu je vzradoščena gospa toplo zahvalila. Iz laskavega pisma posnemljemo v izvorniku sledeče stavke: »Mit Freude und Stolz las ich die mir aus Laibach von befreundeter Seite gültig zugesicherte Zeitschrift, worin meines guten seligen Vaters so liebevoll gedacht wird. Gott lohne den Slovenen dieses treue Erinnerung! Ihr Gedicht hat mich, obzwar ich des Slovenischen nicht mehr so mächtig bin als in meiner Jugendzeit, durch die schönen Wendungen sehr gerührt und nun verdanke ich Ihrer Güte erst die genaue Kenntnis desselben! Wie ich da glücklich war! ... Mit der Versicherung wärmsten Dankes Euer Wohlgeborene Emilie von Schaffer.«

—r— **Tvorniški šoli** v Vevčali in Goricanih sta za naše vrle vojake doslej izročili: 49 šolov, 7 snežnih oglavnic, 22 parov nakolenic, 12 parov rokavic, 8 parov zapestnikov, 24 parov golenic, 8 parov krp, 10 parov rokavic brezprstnic in mnogo šarpije.

—r— **Kazenska preiskava** proti ravnatelju Ivanu Hribarju in profesorju dr. Franu Ilesiču je bila ustavljena. Oba sta sedaj na svobodi.

bi opravičili, oprali sami sebe. Namesto alkohola pa delajo tako njegovi oboževalci. Ako čez mero uživaš, ako se uničiš s kavo, čajem ali tobakom — sicer so ti slučajni silni redki — uničiš samo svojo osebo, škoduješ sebi samemu. Alkoholik pa škoduje poleg svoji osebi tudi svojemu potomstvu, svoji okolici, narodu, človeštvu. Ali si že kdaj čul ali čital, da so se fantje stegli, ker so pili kavo? Kmet je prišel na boben, ker je bil hud tobakar? Povsod, pri vsaki hudobiji, pri vsaki neumnosti ima nesrečni alkohol svoje kremle vmes. Ob še toliki gorečnosti in ljubezni do alkohola ne moreš tajiti, da je baš on — zlata, preljudba, nebeška kapljica — vir vsega zla, da je oboževani alkohol največje zlo za človeštvo. O škodljivosti na posamezne organe, na človeško zdravje sploh, kdaj pozneje; če še nisi izpregledal, da si bil prav takrat najbolj bolan, kadar si prejšnji dan in mogoče večer najbolj pil in kričal: Na zdravje! Ha, taka kapljica, zdravilo za dušne in telesne bolezni, pa še za srčne boli! Pa na zdravje! — Oglejmo si nekatere številke z ozirom na škodljivost potomstvu, alkoholizem in podedovanje duševnih bolezni!

Dr. Demme v Švici je preiskal potomstvo desetih rodovinj pijancev in desetih treznih rodovinj. Dobil je sledeče: Trezni so imeli 61 otrok, ki jih je od njih prerano umrlo zaradi slabosti 5, telesne napake so imeli 4, bebasti 2, zdravih potomcev 50, t. j. 82%. — Pijanci so imeli 57 otrok. Predčasno zaradi slabosti umrlo 12, pohabljenec 8, epilepsijo 13, pijancev z epilepsijo 5, gluhotoma 2, idiotov 8, zdravih potomcev 9, t. j. 15%. Menda te številke dovolj jasno in glasno govore, ne, kriče!

Zdravnik Legrain v Franciji je opazoval 215 rodovinj pijancev in dobil v tretjem kolenu 814 potomcev. Od teh 814 jih je predčasno umrlo 174, in sicer: prerani porod 37, pri porodu 16, v najnežnejši dobi 121. Idiotov, slaboumihih, telesno pohabljenih in duševno sploh abnormálnih 322. Na epilepsiji in histeriji je bolehalo 133 potomcev in 145 je bilo duševno bolnih. V potomstvu alkoholizma vdanik rodovinj ni bilo niti petina normalnih. — Charles Sullivan je preiskal v ječi v Liverpoolu 620 žen, ki so bile normalne, preden so se vdale pičaji. Teh 620 žen je porodilo 600 otrok, od katerih jih je umrlo do 2. leta 355, t. j. 59%, in sicer večinioma za krči. Od enakega števila treznih žen je umrlo do 2. leta samo 23,9%. Dokazali so, da čim bolj so se žene vdajale pičaji, tem večkrat so rodile mrtve otroke. Pogosto se pripeti, da sicer trezni roditelji dobe otroka, ki je bebast, zakaj spočet je bil v akutni pijanosti. Ako pregledamo institute za idiote, epileptike, za blazne in kazence, vidimo, da se da dognati, da prihaja do 60% teh nesrečnežev od roditeljev alkoholikov. Ni potreba, da sta oba, zadostuje, da je eden. Seveda ni alkoholizem edini vzrok duševnih bolezni, a eden glavnih je. Najrazličnejši zdravniki so prišli do prepričanja, da more alkoholizem ne samo pospeševati, ampak celo sam zase zaprijeti stopnjama degeneracije.

Stopnje degeneracije so sledeče:

1. Nervozni temperament, nevrastenija, nagnjenost k pitju.
2. Težje oblike živčnih bolezni, epilepsija, histerija, moralna slaboumnost.
3. Lažje duševne bolezni brez trajnega porušanja razuma, delirij, akutna blaznost, zločinski karakter, samomorij, spolna perversnost.
4. Težke duševne bolezni, manija, melanholija, paraliza.
5. Velik duševni propad, slaboumnost od rojstva, idiotizem, duševna dementost. Rod umira zaradi slabosti, pohabljenosti in neplodnosti.

Ko bi se bilo izvršilo češ noč, bi pač debelo gledali, tako pa, ker se vrši polagoma, ostanemo hladni, češ, mora že tako biti. Ne, moralo bi biti drugače, a zaradi naše brezbržnosti, lahkomišelnosti je tako. No da, tako-le malo je pa le dobro, pa človek je vesel! Him, ne vem, kako pa bi bil vesel, ko bi odprl oči in hotel videti žalostne posledice? Imamo pač od alkohola motne, meglene oči!

Književnost.

Slovenska slovnica za obče ljudske šole. V treh stopnjah. Vaje iz slovnice, pravopisa in spisa za nižjo stopnjo. Spisal Josip Brinar. Velja vezana 40 vinarjev. — V cesarski-kraljevi zalogi šolskih knjig na Dunaju. 1914.

Slovenska slovnica za obče ljudske šole. V treh stopnjah. Vaje iz slovnice, pravopisa in spisa za srednjo stopnjo. Spisal Josip Brinar. Velja vezana 90 vinarjev. V c. kr. zalogi šolskih knjig na Dunaju. 1914.

Dobrodolni koncert, ki ga je priredila ljubljanska »Glasbena Matica« 2. decembra t. l. o šestinšestdesetletnici vladanja Nj. Velikanstva, je donesl čistih 732 kron 46 vin. Polovica te vsote se je izročila c. kr. deželni vladi na Kranjskem za ljubljansko podružnico »Rdečega križa«, polovica pa magistratu mesta Ljubljane za revne rodine v vojno poklicanih vojakov. Odbor imenovanega društva se zahvaljuje vsem, ki so podpirali to patriotično podjetje, prav iskreno.

Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani ima svoj letošnji občni zbor v ponedeljek, dne 28. t. m., ob 10. uri dopoldne v Učiteljski tiskarni v Ljubljani z dnevnim redom, kakor ga zahtevajo pravila. — Na mnogobrojno udeležbo vlijudo vabi odbor.

Kranjsko.

Slovensko deželno učiteljsko društvo ima svoj letošnji občni zbor v ponedeljek, dne 28. t. m., ob 9. uri zjutraj v Učiteljski tiskarni z običajnim dnevnim redom. — Obilne udeležbe pričakuje odbor.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj je v smislu V. okrožnice Zveze slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic poslalo Zvezinemu blagajniku v Dol znesek 21 K, ki ga je darovalo učiteljsko povodno izplačila plač dne 1. decembra 1914 za dopolniti sklad učiteljskih vojaških obitelji. Od posameznih šol so darovale: Sv. Miklavž 4 K 50 v, Velika Nedelja 4 K 30 v, Svetinje 4 K, Ormož-okolica 3 K 20 v, Sv. Tomaž 2 K 20 v, Sv. Lenart 1 K 80 v in Hum 1 K. Predsedništvo prosi, da se pobiranje 1. januarja ponovi.

Zveza slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem daje svojim včlanjenim društvom sledeče na znanje:

Na V. okrožnico Zveze v zadevi statistike učiteljskih vojaških rodovinj, se je do 6. decembra t. l. odzvalo le sledečih 9 učiteljskih društev:

1. Učiteljsko društvo za kozjanski okraj;
2. Učiteljsko društvo za šmarnsko-rogaški okraj;
3. Učiteljsko društvo za slovenbistriški okraj;
4. Učiteljsko društvo za ljutomerski okraj;
5. Učiteljsko društvo za slovenski okraj;
6. Učiteljsko društvo za gornjegrajski okraj;
7. Učiteljsko društvo za ormoški okraj;
8. Učiteljsko društvo za mariborsko okolico in
9. Učiteljsko društvo za celjski okraj.

Ostalih 7 učiteljskih društev zadevne statistike ni poslalo. Se slabeje so se odzvala društva pozivu Zveze, da naj društveni predsedniki od šolskih vodstev 1. dne v mesecu povodom izplačila plač za dopolniti sklad učiteljskih vojaških rodovinj nabrane zneske pošljejo Zvezinemu blagajniku. Poslalo je namreč v ta namen samo:

- a) Ormoško učit. društvo 21 K in
- b) Ljutomerško učit. društvo 10 K, torej je 1. decembra t. l. v ta namen bilo nabranih skupaj samo 31 K.

Upoštevajoč seveda samo zgoraj imenovanih 9 okrajev, je vodstvo Zveze na podlagi doposlanih statistike razdelilo učit. vojaške rodovine:

- a) na podpore nepotrebne, ki žive v normalnih razmerah;
- b) na podpore potrebne in
- c) podpore jako potrebne.

Kot podpore potrebne se je označila od vodstva Zveze ena učiteljska obitelj v slovenbistriškem okraju, ki je od v ta namen nabrane vsote 31 K sprejela znesek 4 K 45 v. Kot podpore jako potrebne so se označile 3 obitelji; ena v ljutomerskem, ena v slovenskem in ena v gornjegrajskem okraju, ki je sprejela vsaka po 8 K 85 vin.

To so res neznatni zneski, a slišali smo, da pride v teh časih tudi vsak vinar prav; vrhutega smo uverjeni, da dvakrat da, kdor hitro da!

V januarju se akcija ponovi. Vodstvo Zveze se nadeja, da pošljejo do takrat zadevno statistiko vsa učit. društva, da poročajo o eventualnih izpremembah in osebno, da v tem mesecu nabrani znesek 31 kron podesetorijo! To je prav lahko mogoče, ako se zavedo svoje stanovske celokupnosti vsi oni tovariši in tovarišice, ki žive v normalnih razmerah in se niso zavezali darovati za čas vojne gotovih zneskov v druge dobrodne namene! Torej!

Predsednik Zveze.

Srednješolske vesti.

V ruskem ujetništvu. Dr. Janko Kotnik, profesor na realni gimnaziji v Banjaluki, rez. poročnik v bos.-herc. polku št. 4., je bil 4. septembra na severnem bojišču ranjen in prepeljan v Holm, potem v Moskvo. Zda se nahaja v Rybinsku na severni Volgi, kjer bo poponoma okreval.

Kandidati za učiteljstvo na srednjih šolah, ki imajo zaradi sedanjega črno-vojniškega pregledovanja pričakovati vpoklica v aktivno službo, bodo mogli takoj položiti ključurne in ustne izpite. Naučni minister je namreč — kakor doznajemo — naložil ravnateljstvom znanstvenih izpraševalnih komisij za učiteljstvo na srednjih šolah, naj dotičnim kandidatom na njihovo prošnjo takoj določijo termine, da morejo položiti izpite še pred nastopom vojaške službe.

Poljsko gimnazij v Pragi so otvorili dne 14. novembra. Nameščena je v češki realki na Kraljevih Vinogradih. Ravnatelj gimnazije je profesor Žiga Schneider. Na zavodu poučuje 18 profesorjev, beguncem iz Galicije. Vpisalo se je sedaj v šolo 168 učencev. Z ozirom na to, da je v Pragi silno mnogo galiških beguncem, se zdi to število majhno, toda uvaževati je treba, da mnogo poljskih dijakov obiskuje češke srednje šole, ki so na njih vpisani kot hospitanti.

Imenovan je mariborski gimnazijski ravnatelj dr. Josip Tominec za nadzornika telovadbe na srednjih šolah po južnem Tirolskem, Kranjskem, v Primorju in v Dalmaciji.

Iz šolske službe. Minister javnih del je podelil učitelju na c. kr. obrtni šoli v Ljubljani Mihaelu Preslu profesorski naslov.

Kranjske vesti.

—r— **Zahvala.** Podpisano šolsko vodstvo se velečastitemu gospodu duhovnemu svetniku Jakobu Aljažu, župniku na Dovjem, prav iskreno zahvaljuje za tukajšnji šoli podarjeno ročno (berglasto) brizgalno. — Šolsko vodstvo na Dovjem, dne 28. nov. 1914.

—r— **Izpitni za učno usposobljenost na ljudskih in meščanskih šolah pred izpraševalno komisijo v Ljubljani** so se vršili pretekli teden pod predsedstvom ravnatelja Črnivca. Aprobirani so bili naslednji kandidati: Za meščanske šole s slovenskim učnim jezikom: Mervič Anton, nadučitelj v Povirju (I. skupina). Za ljudske šole s slovenskim in nemškim učnim jezikom: Ciril Dequall, Anton Dragan, Ludvik Ivnik, Franc Mlinšek, Leopold Namovš (z odl.), Avgust Silihi, Jožef Wider, Julija Bantan, Friderika Božnar, Marija Burja, Amalija Cepuder, Marta Čretnik, Ana Črnagoj, Josipina Demšar, Frančiška Drnovšek, Palmira Fajdiga, Marija Ferencak, Ludmila Gantar, Marija Geržina, Marija Gröbner, Kristina Hafner, Emilija Jug, Frančiška Kenda, Marija Kern, Hermina Kobal, Helena Kraigher, Olga Kramer, Ivana Krapš (z odl.), Antonija Krašovic, Marijana Lončar, Marija Lukan, Amalija Marinko, Marija Mavrin, Rozalija Mejak, Stanislava Mešek, Marija Petelin, Gabrijela Pipan, Marija Pirc, Stefanija Puppis (z odl.); za slovenske šole: Helena Repič, Vera Rojnik, Marija Rupar, Balbina Schnabl, Marija Smolič, Ana Stich, Melita Šivic, Angela Peterlin, roj. Šteblaj, Danica Tavčar, Antonija Terpin, Ema Toplikar, Olga Zajec in Marija Žerjav. Za ljudske šole z nemškim učnim jezikom so aprobirani: Emil Locker, Marija Bamberg, Alojzija Brüschweiler in Elfrida Cigoj. En kandidat in ena kandidatinja za meščanske šole ter 10 kandidatinj za ljudske šole je bilo reprobiranih.

—r— **Iz ljudskošolske službe.** Suplent Alojzij Bulovec je imenovan za suplenta v Lešah (okraj Radovljica), suplentinja Frančiška Terpinčeva za suplentinjo v Št. Vidu pri Brdu, bivša provizorič. učiteljica v Stranjah Balbina Schnabljeva za suplentinjo pri Sv. Trojici, absol. učiteljski kandidat Frid. Krašovec za suplenta v Trbiji, suplentinja Marija Urbančičeva pa za provizorično učiteljico v Travi. — Za suplentinjo učitelja Fr. Škofa na Planini je imenovana Alojzija Trillerjeva. — Za suplentinjo na ljudski šoli v Planini je imenovana Doroteja Bratovževa. Za suplentinjo v Trbojah je bila imenovana Doroteja Heinricherjeva, za suplentko v Iški vasi Marija Habetova, za intermistično voditeljico dvorrednice v Žalini pa Frančiška Bezeljakova. — Bivša suplentinja Marija Svetličeva je imenovana za suplentinjo v Kopanju, bivša provizorična učiteljica Marija Malenšekova za suplentinjo v Blagovici, Poizkusna kandidatinja Frančiška Sušnikova je pripuščena k brezplačni šol-

ski praksi na deški petrazrednici v Škofji Loki. — Za supleto oziroma suplentinja so imenovani: učiteljica Ida Čečeva za Planino (črnomaljski okraj); absolvirana kandidat. Andreja Pavlinova za Radovico; provizorični učitelj Ivan Golmajer za Stari trg in Ludm. Pavlinova za Adlešiče. Učiteljski kandidatini Viktorija Medvedova in Marija Vidmarjeva sta pripuščeni k brezplačni šolski praksi na uršulinskih vadnici v Ljubljani. Za suplentko na enorazrednici v Čepļah je bila imenovana Katarina Vrtačičeva, za kandidatino na šoli v Senožcah je bila priporočena Kristina Šturmovna, v Škofji Loki pa Pavla Peterneleova.

—r— **Oddajanje trt spomladi 1915.** Kakor prejšnja leta se bodo tudi spomladi leta 1915, oddajali iz državnih zalog vinorejcem ameriški ključ (reznice) in korenjaki (bilje, sajenske). Cene in dobavne pogoje je razvideti iz dotičnih po občinah objavljenih razglasov. Prijave za trte križanke (hibridne ali mešanke) je vložiti najpozneje do 20. decembra 1914 naravnost pri c. kr. vinarskem nadzorniku Bohuslavu Skalickem v Novem mestu.

—r— **Učiteljski zbor I. mestne deške ljudske šole v Ljubljani** je dal cesarju s edem sinov - vojakov, in sicer tovariši: Jakob Furlan I, L. Jelenc I, Juraj Režek I, Vendelin Sadar I, šol. voditelj Jakob Dimnik pa vse 3. — Da bi se le vsi ti učiteljski sinovi-vojaki po končani vojni zdravi vrnili v ljubeč objem svojih roditeljev!

—r— **Za »Rdeči križ« smo nabrali na Drenovem griču-Lesnem brdu 260 K.** Šolsko vodstvo poroča: Za nabrani denar se je nabavilo: rokavic 48 parov, nogavic 20 parov, krp za noge 100 parov, zapestnikov 62 parov, opasnic 14, snežnih oglavnic 25, dokolenic 24 parov. To smo razdelili med 33 vojakov-domačinov, 25 vojakov, nastanjenih na Vrhniki, nekaj smo oddali c. kr. vojaškemu poveljstvu na Vrhniki, nekaj pa odposlali v Ljubljano za 17. pešpolk. — Vsem darovalcem tisočkratni: Bog plačaj!

—r— **Seja deželnega šolskega sveta za Kranjsko dne 11. t. m.** S 1. januarjem 1915 pridejo v I. plač. razred: Marolt Fran, Höglger Fran, Schiffer Fran, Simon Karel (izven ture); v II. plač. razred: Pavla Brezovškova, Ema Žerjavova, Vinko Berce, Vinko Krek, Friderik Jazbec, Marija Archova, Ferdinand Reiniger, Ivan Wittine, Andrej Rape, Leopoldina Planova, Fran Grm, Ivan Štrukelj (izven ture); v III. plač. razred: Anton Lomšek, Alojzij Koprivec, Emilija Voukova, Leopoldina Bojce-Vadnjalova, Rudolf Poljanec, Ivana Smoletova, Franc Rigler, Gabriel Grilc, Karel Rostohar, Tit Grčar, Valentin Ivanuš, Franja Bedenkova, Fran Starman, Ana Bantanova, Ana Šiškova, Roza Černetova, Hermina Breindlova, Ivana Mesečeva, Ana Erzinova, Alojzij Kolenec, Viljemina Vidičeva, Ivan Gabrovšek. Učnega osebja bo torej s 1. jan. 1915: v I. plač. razredu 105, v II. 158, v III. 316, v IV. 474 — skupaj 1053. — V letu 1914 se je število razredov na občin. ljudskih šolah pomnožilo za 19. Stalno se upokoje učiteljice: Julija Lackner-Jonketova, Marija Boletova, Ana Kastelic-Kilarjeva, Katarina Kobal-Valenčičeva. — Reaktivira se začasno upokojena učiteljica Marija Drenik-Freudova in se ji podeli mesto na Trati. — Pravi učitelj na realki v Ljubljani, Ivan Brückl, se stalno namesti in dobi naslov »profesor«. — Reši se več prošelj za oprosčenje, oziroma odlog plačanja šolnine.

—r— **Hčeri dr. Fr. viteza Močnika,** gospe pl. Schallerjevi, je tovariš Janko Liehan poslal svojo slavnostno pesem tudi v nemškem prevodu, za kar se mu je vzradoščena gospa toplo zahvalila. Iz laskavega pisma posnemljemo v izvorniku sledeče stavke: »Mit Freude und Stolz las ich die mir aus Laibach von befreundeter Seite gültig zugesicherte Zeitschrift, worin meines guten seligen Vaters so liebevoll gedacht wird. Gott lohne den Slovenen dieses treue Erinnerung! Ihr Gedicht hat mich, obzwar ich des Slovenischen nicht mehr so mächtig bin als in meiner Jugendzeit, durch die schönen Wendungen sehr gerührt und nun verdanke ich Ihrer Güte erst die genaue Kenntnis desselben! Wie ich da glücklich war! ... Mit der Versicherung wärmsten Dankes Euer Wohlgeborene Emilie von Schaffer.«

—r— **Tvorniški šoli** v Vevčah in Goricanih sta za naše vrle vojake doslej izročili: 49 šolov, 7 snežnih oglavnic, 22 parov nakolenic, 12 parov rokavic, 8 parov zapestnikov, 24 parov golenic, 8 parov krp, 10 parov rokavic brezprstnic in mnogo šarpije.

—r— **Kazenska preiskava** proti ravnatelju Ivanu Hribarju in profesorju dr. Franu Ilesiču je bila ustavljena. Oba sta sedaj na svobodi.